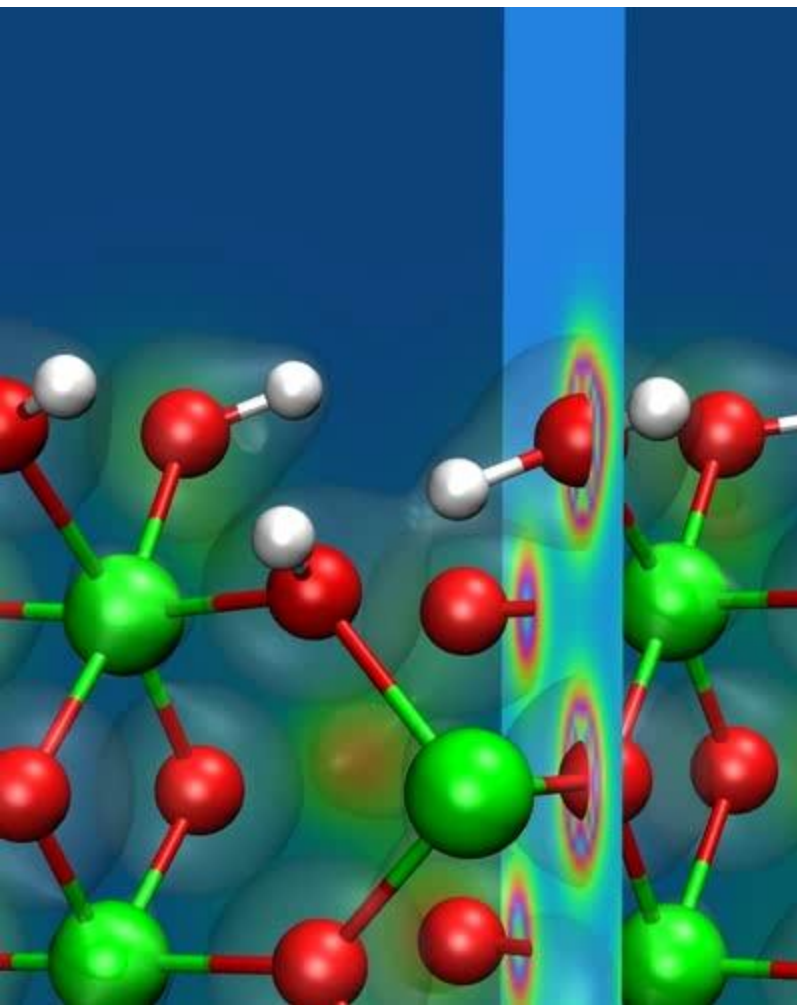

Керування властивостями матеріалів в екстремальних умовах

**ЦИКЛ РОБІТ НА ЗДОБУТТЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ В
ГАЛУЗІ НАУКИ ТА ТЕХНІКИ В 2020 р.
ВИСУНУТИЙ ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА 2020р.**

Ab initio моделювання

- Класичні рівняння руху для N іонів

$$m_i \vec{R}_i(t) = \vec{F}_i(t)$$

реальна маса іонів

Сили Геллмана-Фейнмана, що діють на іони

- На кожному часовому кроці розраховується $Nz/2$ власних функцій гамільтоніану Кона-Шема

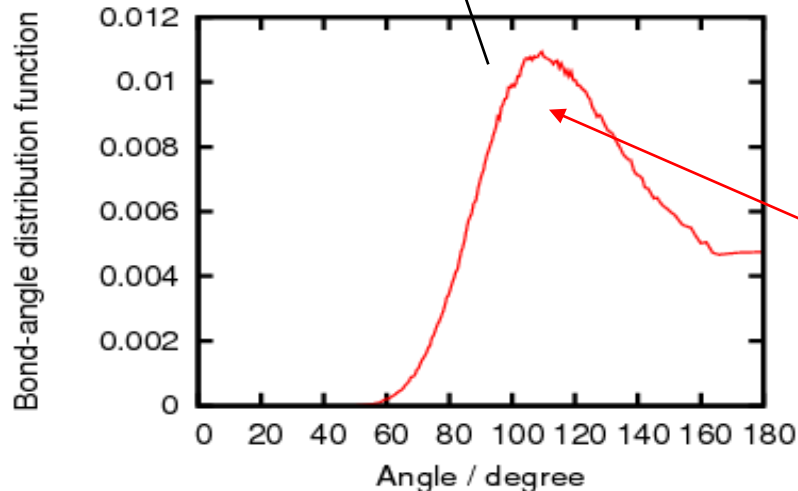
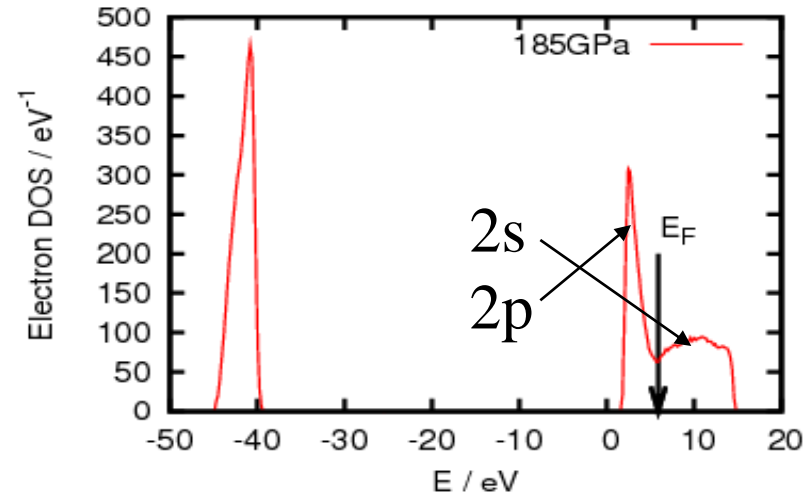
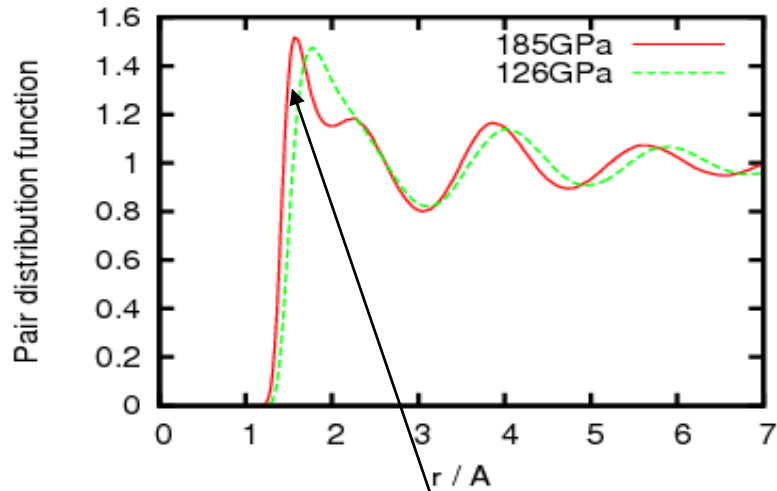
$$H = -\frac{\nabla^2}{2} + W(\vec{r}, \vec{r}') + \int d\vec{r}' \frac{\rho(\vec{r}')}{|\vec{r} - \vec{r}'|} + \mu_{xc}(\vec{r}, \vec{r}')$$

Обмінно-кореляційні ефекти при високих тисках повинні враховувати градієнтні поправки (GGA):
BLYP, PBE, PW91, ...

Пакети

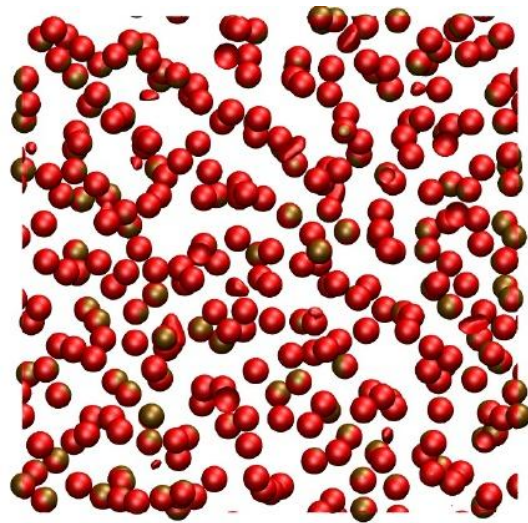
VASP, CPMD, CP2K

Екзотична структура розплаву Li при високому тиску: поява тетраедричного ближнього порядку при $P \sim 180$ ГПа

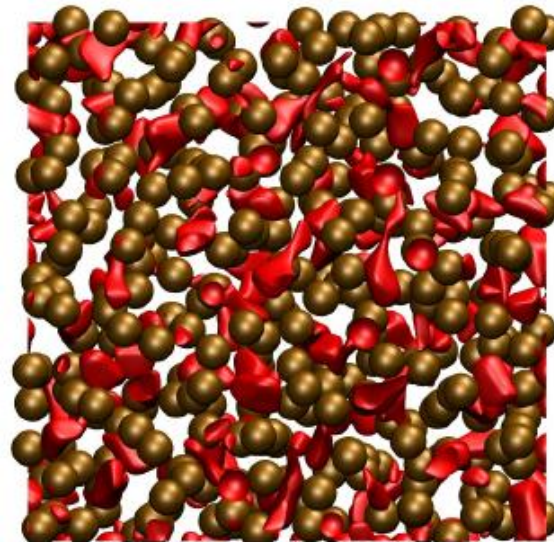

При високих тисках 2p-зона понижається по енергії відносно 2s-зони, яка зсувається вище рівня Фермі. Це спричинює появу **тетраедричного порядку найближчих сусідів**, який появляється разом з псевдощільною на рівні Фермі

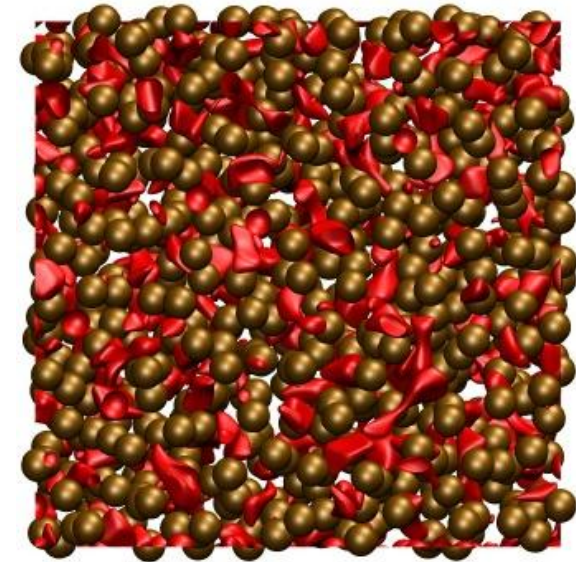
Функції електронної локалізації в розплаві Li

P= 1 atm

P= 68 GPa

P= 186 GPa

Функції ELF появляються з ростом тиску, однак через дифузію частинок вони виникають і загасають. До найбільшого дослідженого тиску розплав Li залишається металічним.

PHYSICAL REVIEW B 90, 014202 (2014)

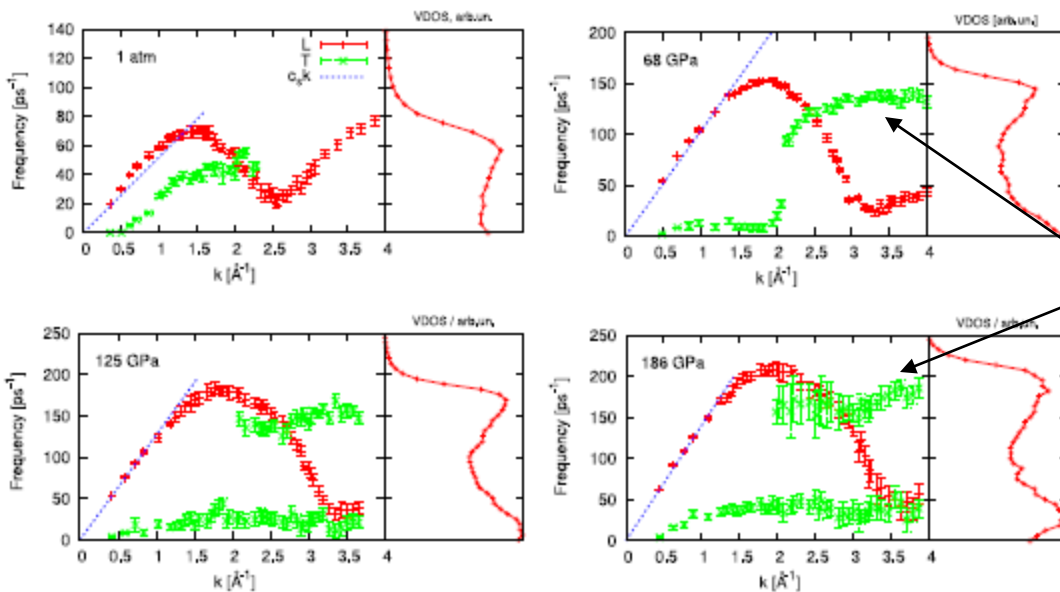
Charge-density correlations in pressurized liquid lithium calculated using *ab initio* molecular dynamics

Дисперсійні криві колективних мод в розплаві Лі при різних тисках

THE JOURNAL OF CHEMICAL PHYSICS 143, 104502 (2015)

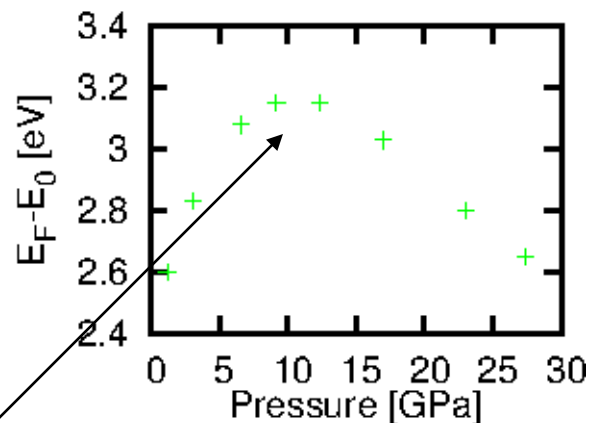
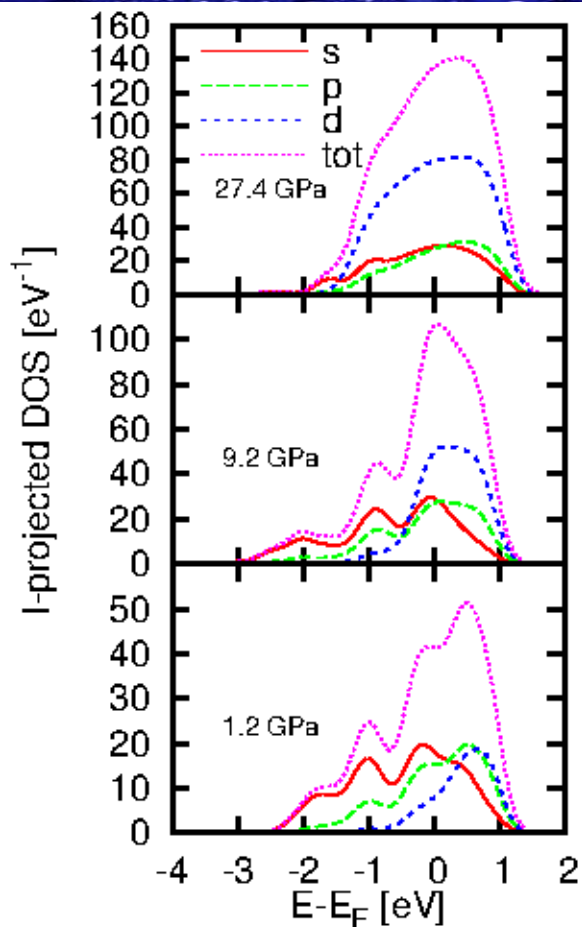
Pressure-induced emergence of unusually high-frequency transverse excitations in a liquid alkali metal: Evidence of two types of collective excitations contributing to the transverse dynamics at high pressures

Taras Bryk,^{1,2} G. Ruocco,^{3,4} T. Scopigno,^{3,5} and Ari P. Seitsonen^{6,7}

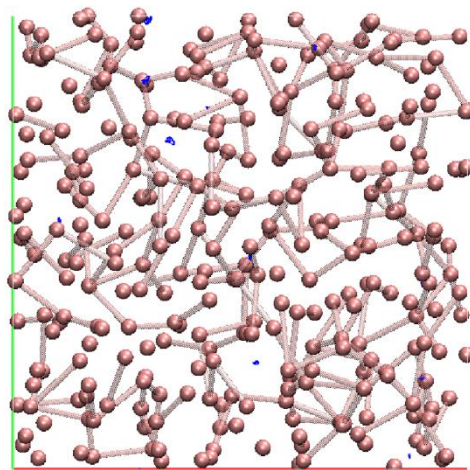

При прикладанні тиску
появляється ще одна,
високочастотна вітка
поперечних збуджень, яка
існує лише в другій
псевдо-зоні Брілюена

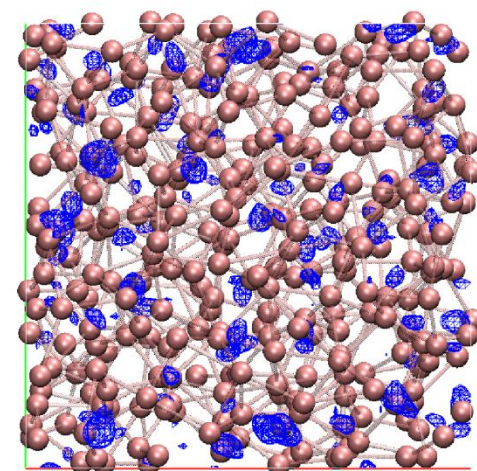
Електронна структура розплаву Rb

Немонотонна залежність від тиску для ширини валентної зони

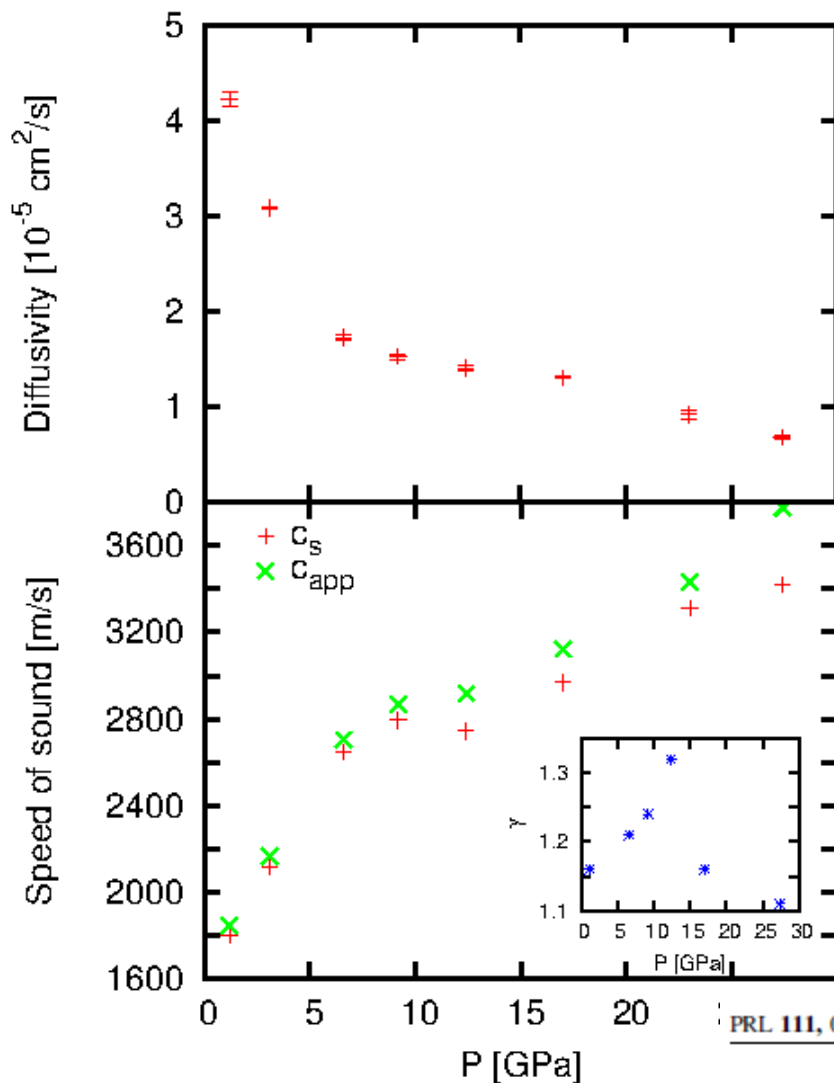
ELF, 1.2 GPa

ELF, 27.4 GPa

Спроектвані парціальні spd-DOS свідчать про зростаючу з тиском долю електронів d-типу на E_F

Динамічний кросовер в розплаві Rb зі зростанням тиску

Вираз Клеймана-Байлендера для дифузії в металевих розплавах:

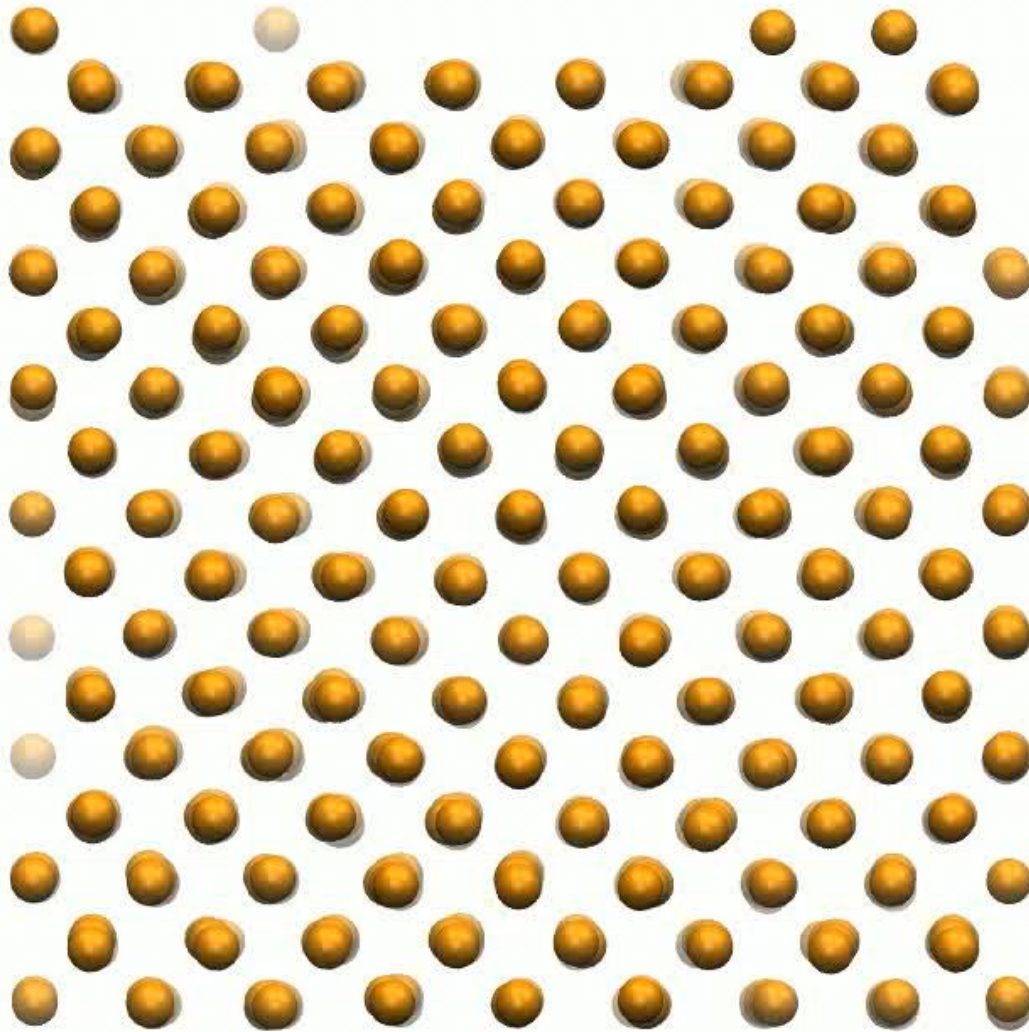
$$D = \left(\frac{k_B T}{m \pi^3} \right)^{1/2} \left(V - \frac{4\pi r_0^3}{3} \right) / 6r_0^2$$

V - атомний об'єм, r_0 - ефективний радіус частинки.

Адіабатична швидкість звуку

$$c_s = \left(\frac{\gamma k_B T}{m S(0)} \right)^{1/2}$$

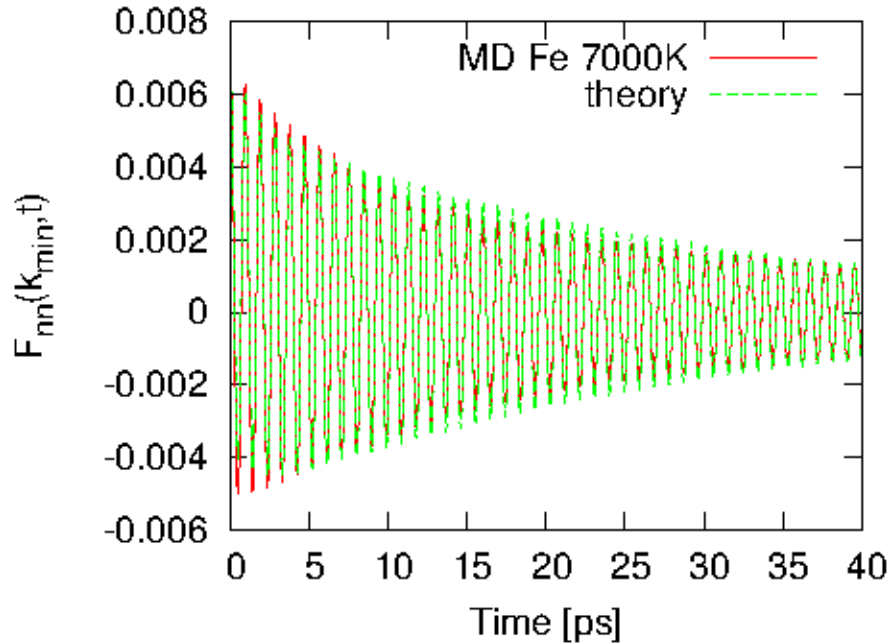
Дифузійні процеси в ОЦК Fe при тисках $\sim 360\text{GPa}$

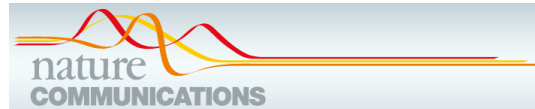
При температурах
вище 6500K в оцк
залізі починаються
дифузійні процеси
вздовж площин
(110)

Загасання акустичних збуджень в оцк залізі при тисках ~ 360 GPa

Функції відгуку на збурення є пов'язані з часовими кореляційними функціями густина-густина, які напряду розраховуються з траєкторій частинок.

ARTICLE

<https://doi.org/10.1038/s41467-019-10346-2>

OPEN

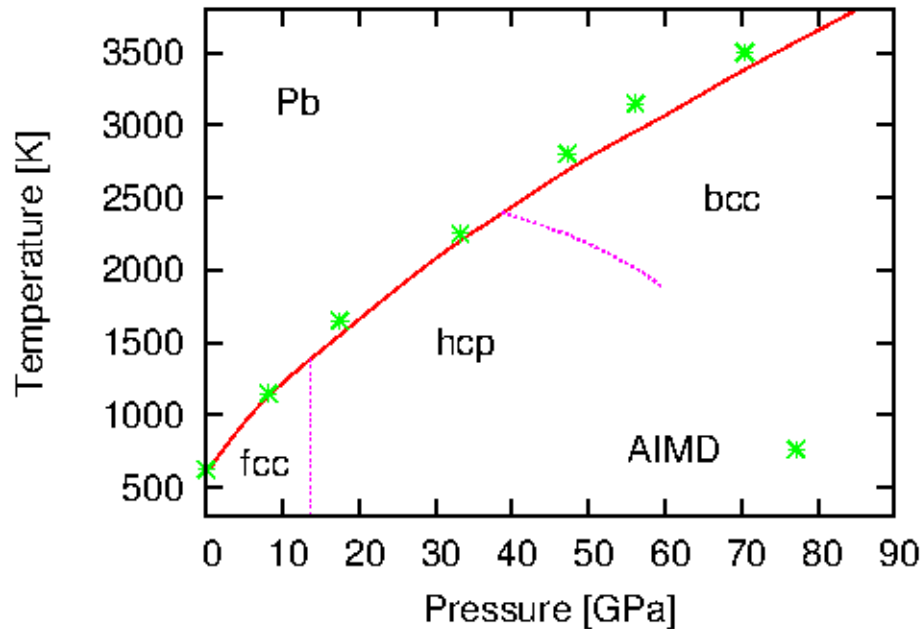
Low viscosity of the Earth's inner core

Anatoly B. Belonoshko¹, Jie Fu², Taras Bryk³, Sergei I. Simak⁴ & Maurizio Mattesini^{5,6}

$$F_{nn}(k, t)/F_{nn}(k, t=0) = A_{nn} e^{-t/\tau_\sigma} + [(1 - A_{nn}) \cos(c_s k t) + D_{nn}(k) \sin(c_s k t)] e^{-\Gamma k^2 t}$$

Ab initio моделювання структури і динаміки розплаву Рb вздовж кривої плавлення

- $T=623\text{K}-3500\text{K}$, P : 7 тисків в області 0-72 GPa
- 300 атомів, 600 хвильових функцій

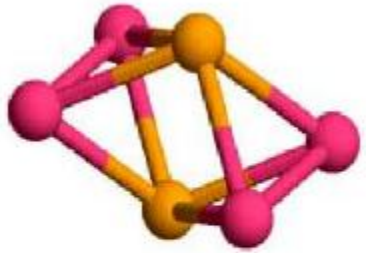
Встановлено відповідність внесків від поперечних пропаторних мод максимумам спектру одночастинкової автокореляційної функції швидкостей при усіх досліджених тисках.

PHYSICAL REVIEW B **99**, 014201 (2019)

**Atomistic structure and collective dynamics in liquid Pb along the melting line up to 70 GPa:
A first-principles molecular dynamics study**

Taras Bryk,^{1,2} Taras Demchuk,¹ and Noël Jakse³

Чи “пам’ятає” структура розплаву Рв кристалічну структуру при тому ж тиску?

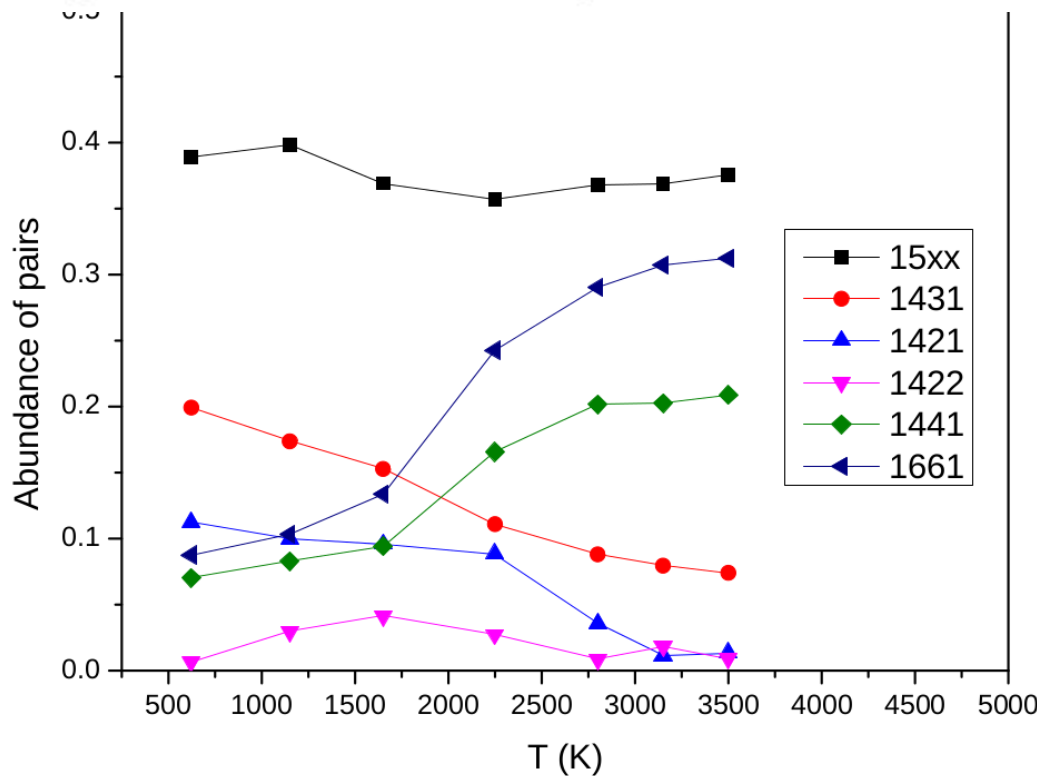

Аналіз спільних сусідів (common neighbor analysis)

1421 pair

1422 pair

1441 pair

Типові індекси для стурктур:

FCC: 1421, 2101, 22xx, ...

HCP: 1422, 1421, 23xx, ...

BCC: 1441, 1661, 2101, ...

Подяка:

- І. Мриглод (ІФКС, Львів)
- A. Belonoshko (KTH, Stockholm, Sweden)
- J.-F. Wax (Uni Lorraine, Metz, France)
- T.Scopigno, G. Ruocco (Sapienza Uni, Rome, Italy)
- A.P. Seitsonen (ENS, Paris, France)
- N. Jakse (Uni Grenoble Alpes, France)
- C. Pierleoni (Maison de la Simulation, CEA Saclay, France)